

UVOD

Tokom poslednje decenije odvijaju se značajne privredne i političke reforme u jugoistočnoj Evropi. Zemlje ovog regiona suočene su sa potrebom preorijentacije svog ekonomskog razvoja u pravcu tržišnih ekonomija. Trgovinska saradnja zemalja potpisnicima sporazuma o slobodnoj trgovini u poslednje dvije godine je u porastu, mada je preuranjeno govoriti o efektima ovih sporazuma s obzirom da je većina sporazuma stupila na snagu relativno skoro.

U uslovima sve izraženije globalizacije u svjetskoj ekonomiji, regionalna i subregionalna saradnja, zasnovana na zajedničkim interesima i potrebama regionalnih partnera, dobija sve više na značaju. U osnovi, ona odražava potrebu da zemlje, sa sličnim uslovima razvoja i ekonomskim problemima u ostvarivanju svojih reformskih ciljeva, udruže snage i sredstva radi efikasnijeg prilagođavanja globalnim izazovima. Regionalne inicijative, koje uključuju zemlje zapadnog Balkana, imaju za cilj da olakšaju održivi ekonomski razvoj putem modernizacije infrastrukture, naročito energetske i transportne, kao i putem trgovinske liberalizacije i podsticanja investicija. Projekat usaglašenog regionalnog strateškog pristupa ekonomskom razvoju zemalja jugoistočne Evrope uveliko je u toku, a jedan od najznačajnijih koraka učinjen je potpisivanjem jedinstvenog regionalnog Sporazuma o slobodnoj trgovini - CEFTA, kojim je predviđeno da se uspostavi zona slobodne trgovine do kraja 2010. godine. Osnovni cilj Sporazuma je djelotvorno i u što većoj mjeri korišćenje raspoloživih finansijskih sredstava javnog i privatnog sektora, čime se značajno unapređuje i poboljšava poslovna klima koja bi pogodovala investicijama, trgovini i većoj zaposlenosti.

CEFTA je sporazum kojim se danas definiše jedinstvena zona slobodne trgovine u Jugoistočnoj Evropi. Sporazum donosi ukidanje barijera u trgovini na tom području, usklađivanje carinskih i drugih administrativnih propisa sa standardima Svjetske trgovinske organizacije, uvodi arbitražu za rješavanje sporova i pravilo dijagonalne kumulacije. Sporazum je rezultat kompromisa te prema tome ima svoje prednosti i mane, ali se od njega očekuje snažan uticaj na međusobnu trgovinu zemalja Jugoistočne Evrope i podstiče se proces integracija u Evropsku uniju.

Uopšteno posmatrano, regionalna saradnja odražava potrebu da zemlje, koje se nalaze u približno istim fazama tranzicije, i koje se susreću sa sličnim ekonomskim problemima, ujedine napore radi efikasnijeg prilagođavanja globalnim izazovima. Zemlje zapadnog Balkana imaju za cilj da olakšaju održivi ekonomski razvoj kroz modernizaciju putne i energetske infrastrukture, podsticanjem investicija, kao i kroz trgovinsku liberalizaciju.

CEFTA sporazum apostrofira značaj stranih direktnih investicija i to kroz niz mjera koje investiciono okruženje regiona čine povoljnijim i privlačnijim za plasman stranog kapitala. Politička stabilnost i pravna sigurnost, svakako, predstavljaju ključne uslove za intenziviranje stranih direktnih investicija u zemlje CEFTA u narednom periodu.

Sve zemlje CEFTA imaju visoke deficite tekućeg računa platnog bilansa, prije svega, uzrokovane visokim spoljnotrgovinskim deficitima. Glavni rizik po održivost platnih bilansa zemalja CEFTA predstavlja pad privatnog ino-zaduživanja i stranih direktnih investicija, te otežano finansiranje deficita tekućeg računa platnog bilansa i spoljnog duga. U narednom periodu potrebno je olakšati priliv ino-kredita, intenzivirati aktivnosti na privlačenju stranih investicija, aktivirati domaću štednju i pospešivati izvoz, prije svega, kroz povoljnije finansiranje.

Rad je koncipiran tako da pokaže šta je to CEFTA, koja joj je uloga i značaj, kakve su koristi ali i gubitke imale zemlje koje se nalaze u CEFTI, bazirajući se na Bosnu i Hercegovinu.